

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله خانواده مسلمان 1

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين، والعاقبه للمتقين،
ولاعداوان الا على الظالمين، والصلاه والسلام
على محمد الذي ارسله ربه رحمه للعالمين و
على آله و صحبه اجمعين.

اسلام از همان ايام كودكى و آغاز فهم و درك آنها به تربيت و رشدشان اهمتامى فوق العاده مى‌ورزد؛ زيرا اين كودكان هستند كه در آينده بار مسئوليت رشد، تكامل، سلامت و امنيت جامعه را بر دوش مى‌گيرند و معمولاً كودكان براى تربيت و عادت دادن و ساختن شخصيت آنها آمادگى بسيار زيادى دارند و مسائل زمان كودكى در ذهن و رفتار آنها تأثير بسيار عميقى خواهد گذاشت؛ زيرا كوكان هم‌چون طلای خامی هستند كه به هر شكلی مى‌توان آنها را درآورد.

بر همین اساس است كه تربيت هدفدار و موفق مسئوليت و امانتى بسيار با اهميت به شمار مى‌رود و پدر و مادر قبل از همه بار اين مسئوليت دنيوى و اخروى را بر دوش دارند و در واقع كودكان نزد والدين خود امانت‌هاى خدايى به شمار مى‌روند. در همین رابطه است كه رسول خدا صلى الله عليه وسلم فرموده‌اند: «همه شما مسئول هستيد و هر يك از شما در مقابل زيردستان خویش مورد بازخواست قرار مى‌گيرد. رهبر مسئول است و به خاطر مردم مورد بازخواست قرار مى‌گيرد و مرد خانواده در مقابل افراد خانواده‌اش داراي مسئوليت است و از او بازخواست مى‌شود و زن نيز در كانون خانواده مسئوليت دارد و راجع به آن مورد پرسش قرار مى‌گيرد و خدمتكار

راجع به اموال ارباب خویش مسئول است و در مورد آن بازخواست مى‌شود. همه شما مسئوليت داريد و در محدوده آن مورد بازخواست قرار خواهيد گرفت.» (متفق عليه)

هم‌چنين رسول خدا صلى الله عليه وسلم در مورد بدرفتارى و ناپرهيزكارى اولياء و مربيان هشدار داده و فرموده است: «همه كودكان همراه با فطرت پاڪ به دنيا مى‌آيند. اين پدر و مادر است كه آنها را (با گفتار و كردار خود) يهودى، مسيحى و مجوسى بار مى‌آورند...» (بخارى) ابوهريره مى‌فرمايد: رسول خدا صلى الله عليه وسلم پس از آن حديث، اين آيه را قرائت فرمود:

﴿فَطَرْتُ اللَّهَ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَٰلِكَ الدَّيْرُ الْقَيْمُ﴾ (الروم / ۳۰)

«با همان سرشتى كه خداوند مردم را به آن سرشته است، آفرينش خدايى تغييرپذير نيست. اين همان دين ارزشمند و استوار است.»

روش تربيت صحيح اسلامى بر مبنای هدايت و منهج قرآن و سنت رسول خدا صلى الله عليه وسلم و نشانيدن نهال عشق به خداوند و پيامبر و ديندارى و پرهيزكارى و پايبندي به ارزش‌هاى اخلاقى و پرهيز از زشتى‌ها و بدى‌ها قرار گرفته است.

والدين و مربى بايد تلاش كنند كه كودكان را به عقيدة و باورى درست براساس اصول ايمان معروف مسلح نمايند و آنها را به عبادت و فرمانبرداری از پروردگار يكتا عادت

دهند و برای برخورداری از زندگی مطلوب و استوار براساس مقرراتی تکامل بخش و سازگار و هماهنگ آنان را آماده نمایند تا روابط اجتماعی خود را بر مبنای محبت مردم، تعاون، نیکی و پرهیزکاری قرار دهند و از نظر اخلاقی به ارزش های اخلاقی استواری مانند: صداقت، صراحت، جرأت و مراعات ادب مزین گردند و از نظر معنوی به خودباوری و عزت نفس و کرامت و پاسداری از شخصیت، زندگی، اعتدال و انسجام برسند و از عقده های روانی، سرکشی ها و ناپختگی مصون بمانند. و از نظر جسمی به سلامت، صلابت و مهارت در انواع ورزش های مفید مانند: شنا، تیراندازی، سوارکاری، دو، کشتی و ... خود را مسلح نمایند و در زمینه بهداشتی به نظافت جسم، لباس و محل سکونت و کار خود اهتمام ورزند. از نظر علمی به آموزش علوم و معارف مختلف انسانی، تجربی، معرفت انسان، آفرینش و آخرت اهمیت کافی بدهند تا زیربنای فکری آنان محکم و استوار گردد؛ زیرا تربیت و توجیه باید شامل همه این موارد بشود، تا کودکان و نوجوانان به روشی پسندیده رشد و نمو نمایند و الگوی ارزشمندی برای دیگران بشوند و ما این ها را در وصایای حضرت لقمان به فرزند خویش، در قرآن می بینیم و هم چنین در وصایا و سفارش های رسول خدا صلی الله علیه وسلم وجود دارند.

در ارتباط با آموزش عقاید و باورها رسول خدا صلی الله علیه وسلم این عباس را - در حالی که نوجوان بود - راهنمایی می فرمود که:

«ای جوان! من مسائلی را به تو می آموزم. (خوب به آنها توجه کن!) خداوندرا مدام حاضر و حافظ بدان، تا او از تو محافظت نماید. او را (بر اعمال و رفتار) خویش حاضر بدان تا او را فراروی خود ببینی. هرگاه نیازی داشتی آن را تنها از خداوند درخواست کن! و هرگاه خواستی دست یاری را به سوی کسی دراز کنی، تنها از خداوند استعانت کن! بدان اگر همه مردم برای این که منفعتی را نصیب تو بنمایند دست به یکی کنند، به جز همان چیزی که خداوند اراده کرده، سودی به تو نخواهند رسانید و اگر همه آنها هم برای رسانیدن زبانی به تو دست به یکی نمایند، به جز همانی که خداوند قرار داده، زبانی را متوجه تو نخواهند کرد. قلم ها از نوشتن بازمانده و صحیفه ها خشک شده اند.» (احمد و حاکم)

و در مورد عبادت می فرماید:

«در هفت سالگی فرزندان خود را به خواندن نماز دستور بدهید! و در ده سالگی - اگر نماز نمی خواندند) آنها را تنبیه کنید و بستر خوابشان را از هم جدا نمایید.» (ترمذی و ابوداود و حاکم)

و در زمینه مسائل اخلاقی لازم است فرزندان خویش را با فضایل اخلاقی مانند: بخشندگی، شرم و حیا، جرأت و صداقت آشنا نموده و عادت دهیم؛ زیرا رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده اند:

«بهترین هدیه پدر و مادر به فرزندان، تربیت خوب و پسندیده آنهاست.» (ترمذی و حاکم و طبرانی)

هم چنین فرموده است:

«فرزندان خود را برای کسب سه خصلت تربیت کنید: محبت پیامبران، محبت اصحاب و اهل ایمان و تلاوت قرآن؛ زیرا فرزندان در روزی که هیچ سایه ای به جز سایه خداوند نیست در زیر چتر رحمت قرآن قرار خواهند گرفت.» (دیلمی و ابن النجار)

و در زمینه احکام شریعت لازم است کودکان با کلیاتی از مسائل شرعی ضروری و نقش آنها در ایجاد پایه های نظم و مراعات حقوق و تأمین آزادی، مساوات، عدالت و انصاف آشنا شوند. هم چنان که وصایای ده گانه قرآنی در آخر سوره «انعام» بیانگر آنهاست و می فرماید:

﴿قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَنًا﴾ (انعام / ۱۵۱)

«بگو: بیایید آن چه را پروردگارتان بر شما حرام گردانیده بیان کنم این که (کسی و) چیزی را با او شریک ننمایید و نسبت به پدر و مادر خود به خوبی رفتار کنید.»

و در زمینه امور بهداشتی لازم است کودکان را با آداب نظافت، طهارت و حفظ سلامتی خود در راستای عمل به توجیهات قرآن و سنت رسول خدا صلی الله علیه وسلم آشنا نماییم. زیرا رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده اند: «بهداشت و پاکیزگی بخشی از ایمان است» (الحاکم فی تاریخه)

هم چنین فرموده است: «از قضای حاجت در کنار چشمه، چاه، محل عبور مردم و سایه درختان پرهیز کنید.» (ابوداود و ابن ماجه)

و در زمینه ورزش و تقویت جسمی، لازم است کودکان را با ورزش‌های مفید و مباح عادت دهیم و از ورزش‌های زیان‌آور و خطرناک مانند: مسابقات پرش با موتور و بکس، ... جلوگیری کنیم. هم‌چنین نباید کودکان به بازی‌های زیان‌آور و خطرناکی برای خود و جانداران مانند: به جنگ دادن خروس و قوچ و ... بپردازند. در مورد نیروی جسمی و توانایی روحی رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده‌اند:

«مؤمن توانا و نیرومند نزد خداوند بهتر و محبوب‌تر است از مؤمن ضعیف و ناتوان هرچند هر یک را خیر و منفعتی است.» (مسلم)

هم‌چنین حضرت عمر رضی الله عنه فرموده است: «شنا و تیراندازی و سوارکاری را به فرزندان خویش بیاموزید.» و در زمینه روابط اجتماعی لازم است کودکان به احترام نهادن به مردم، سلام و احوال‌پرسی، کمک و همکاری در جهت خیر و مصلحت عادت داده شوند؛ زیرا خداوند متعال فرموده است:

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ (المائدة / ۲)

«در رابطه با امور نیک و پرهیزکاری با یکدیگر همکاری کنید. اما در مورد امور گناه و دشمنی‌ها از همکاری با هم پرهیز نمایید.»

رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده‌اند:

«هیچ یک از شما ایمان (کاملی) ندارد، مگر آن‌که هرچه را که برای خود دوست می‌دارد برای برادر مسلمانش نیز دوست بدارد.» (احمد و شیخان)

هم‌چنین فرموده است:

«از گناهان پرهیز کن تا عابدترین مردم باشی، به آن‌چه خداوند نصیبت گردانیده راضی باش تا بی‌نیازترین مردم بشوی و به همسایه‌ات نیکی کن تا مؤمنی راستین گردی.» و هرچه را برای خود دوست می‌داری برای مردم نیز دوست بدار تا مسلمانی واقعی بگردی و از خندیدن بیش از حد پرهیز کن! زیرا خندیدن بسیار موجب دل‌مردگی می‌شود.» (احمد و ترمذی)

و فرموده است:

«مؤمن برای مؤمن هم‌چون ساختمانی است که برخی از آن برخی دیگر را محکم می‌گرداند.» (شیخان)

و فرموده‌اند:

«انسان مؤمن اهل الفت و معاشرت است و کسی که اهل معاشرت و رفت‌وآمد نباشد خیری در او نیست و بهترین مردم مفیدترین آنها برای دیگران است.» (دارقطنی)

و در عرصه مسائل فرهنگی، علمی و فکری لازم است اولیاء و مربیان تلاش کنند که عشق و علاقه به علم و معرفت را در او به وجود آورند و او را به مقدار زیادی از فرهنگ و معارف عمومی و مخصوص و تربیت فکری درست و پیشرو و متمدانه براساس خبرگی و مهارت در همه زمینه‌های علوم و معارف مسلح سازند؛ زیرا اسلام

دین دانش، تمدن، پیشرفت و سربلندی است. خداوند متعال این دعا را به همه انسان‌ها آموخته است که بگویند:

﴿رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ (طه / ۱۱۴)

«پروردگارا بر دانشم بیفزای.»

و فرموده است:

﴿يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ﴾ (المجادله / ۱۱)

«خداوند به کسانی از شما که ایمان آورده‌اند و بهره‌ای از علم دارند درجات بلندی را بخشیده است.»

**وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله
وصحبه أجمعین.
وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین.**